

કોલોનોસ્કોપી: તે શું છે અને શું અપેક્ષા રાખવી

કોલોનોસ્કોપીથી ડૉક્ટર પાતળા, લવચીક કેમેરાનો ઉપયોગ કરીને તમારા કોલોન અને રેક્ટમનું સમગ્ર અંદરનું અસ્તર જોઈ શકે છે. તે પોલિપ નામની ગાંઠો કેન્સર બને તે પહેલાં જ તેને શોધીને દૂર કરી શકે છે. સરેરાશ જોખમ ધરાવતા અને સામાન્ય પરિણામ ધરાવતા લોકો માટે, તે સામાન્ય રીતે દર 10 વર્ષે ફરી કરવામાં આવે છે.

આ પાનું એવા દરેક વ્યક્તિ માટે છે જેમની કોલોનોસ્કોપી નજીકમાં છે અથવા જે તે કરાવવાનો નિર્ણય લઈ રહ્યા છે. તેમાં તૈયારી, તપાસ દરમિયાન શું થાય છે, તે કેટલી વાર ફરી કરાય છે, જોખમો અને ખર્ચની માહિતી છે.

સરળ સમજૂતી

કોલોનોસ્કોપીથી ડૉક્ટર તમારા **કોલોન અને રેક્ટમનું સમગ્ર અંદરનું અસ્તર** જોઈ શકે છે. સાધનને કોલોનોસ્કોપ કહેવાય છે — પ્રકાશ, કેમેરા અને પેશી દૂર કરવા માટેના નાના સાધન સાથેની પાતળી, લવચીક નળી. તેને ધીમેથી ગુદા દ્વારા રેક્ટમમાં અને પછી આખા કોલોનમાં ઉપર સુધી લઈ જવામાં આવે છે.

આ તપાસ ખાસ છે કારણ કે તે એક સાથે બે કામ કરે છે. તે પોલિપ નામની ગાંઠોને **શોધી** શકે છે. તે એ જ મુલાકાતમાં તેમને **દૂર** પણ કરી શકે છે. કેટલાક પોલિપ વર્ષો દરમિયાન ધીમે ધીમે કેન્સરમાં ફેરવાઈ શકે છે. તેમને કાઢી નાખવાથી કેન્સર શરૂ થાય તે પહેલાં જ તેને રોકી શકાય છે.

કોલોનોસ્કોપી એકમાત્ર સામાન્ય સ્ક્રીનિંગ તપાસ છે જે એક જ પ્રક્રિયામાં આખા કોલોનમાં ગાંઠો શોધી અને દૂર કરી શકે છે. (સિગ્મોઇડોસ્કોપી પણ ગાંઠો દૂર કરી શકે છે, પણ ફક્ત કોલોનના નીચેના ભાગમાં.)

તૈયાર થવું: તૈયારી

ડૉક્ટરને સ્પષ્ટ દેખાવું જરૂરી છે, તેથી તમારું કોલોન સંપૂર્ણપણે ખાલી હોવું જોઈએ. તપાસ પહેલાંના એક-બે દિવસમાં તમે:

- તમારો ખોરાક બદલશો, સામાન્ય રીતે આગલા દિવસે ફક્ત સ્પષ્ટ પ્રવાહી લેશો
- તમારી ટીમ કહે તો, અમુક દવાઓમાં ફેરફાર કરશો
- કોલોનને સાફ કરવા માટે પાણી જેવા ઝાડા કરાવતું ખાસ **આંતરડા સાફ કરવાની તૈયારી (બાઉલ પ્રેપ)**નું પ્રવાહી પીશો

મોટાભાગના લોકો કહે છે કે તૈયારી સૌથી મુશ્કેલ ભાગ છે. તેમાં દુખાવો થતો નથી, ફક્ત અગવડ પડે છે, કારણ કે તમારે બાથરૂમની નજીક સમય વિતાવવો પડશે. છતાં, સાફ કોલોન ખરેખર મહત્વનું છે. કોલોનમાં રહી ગયેલો મળ ડૉક્ટરને અસ્તર સ્પષ્ટ જોતા અટકાવી શકે છે.

સંપૂર્ણ તૈયારી જ તપાસને સચોટ બનાવે છે — સૂચનાઓનું બરાબર પાલન કરો.

તપાસ દરમિયાન

તપાસના દિવસે, મોટાભાગના લોકોને **સેડેશન (ઘેન)** આપવામાં આવે છે — તમને આરામ કરવામાં અથવા હળવી ઊંઘ લેવામાં મદદ કરતી દવા. એનો અર્થ એ કે તમને થોડી કે બિલકુલ અસુવિધા થતી નથી. ડૉક્ટર કોલોનને ખોલવા અને અસ્તર વધુ સારી રીતે જોવા માટે તેમાં ધીમેથી થોડી હવા ભરે છે. NIDDK મુજબ, તપાસ પોતે સામાન્ય રીતે એક કલાકથી ઓછો સમય લે છે.

શું ડોક્ટરને પોલિપ અથવા બીજો કોઈ વિચિત્ર દેખાતો ભાગ દેખાય છે? ઘણીવાર તેઓ તેને તે જ સમયે કોલોનોસ્કોપ દ્વારા દૂર કરી શકે છે. આને પોલિપેક્ટોમી કહેવાય છે. પેશીને લેબમાં મોકલવામાં આવે છે અને માઇક્રોસ્કોપ નીચે તપાસવામાં આવે છે. લેબ તપાસે છે કે કોઈ અસામાન્ય અથવા કેન્સરના કોષો છે કે નહીં.

સેડેશનને કારણે, તમને ઘરે લઈ જવા માટે કોઈ વાહન ચલાવનારની જરૂર પડશે. હવા શરીરમાંથી બહાર નીકળે ત્યાં સુધી થોડા સમય માટે તમને પેટ ફૂલેલું કે ગેસ જેવું લાગી શકે છે.

તે કેટલી વાર જરૂરી છે

ઘારો કે તમે **સરેરાશ જોખમ** ધરાવો છો અને તમારી કોલોનોસ્કોપીનું પરિણામ સામાન્ય આવે છે. ત્યારે નિષ્ણાતો **દર 10 વર્ષ** તપાસ ફરી કરાવવાની ભલામણ કરે છે. આટલો લાંબો ગાળો એટલા માટે ચાલે છે કારણ કે કોલોનોસ્કોપી આખું કોલોન તપાસે છે અને સાથે સાથે પોલિપ દૂર કરે છે.

તમારો સમય અલગ હોઈ શકે છે જો:

- પોલિપ મળ્યા હોય અને દૂર કરવામાં આવ્યા હોય
- તમારા પરિવારમાં કોલોરેક્ટલ કેન્સરનો ઇતિહાસ હોય
- તમને લિંચ સિન્ડ્રોમ (Lynch syndrome) જેવી વારસાગત સ્થિતિ હોય
- તમને આંતરડાનો સોજાનો રોગ (inflammatory bowel disease) હોય

આવા કિસ્સાઓમાં, તમારા ડોક્ટર વહેલું શરૂ કરવાનું અથવા વધુ વાર પાછા આવવાનું સૂચવી શકે છે.

દસ વર્ષ એ પ્રમાણભૂત ગાળો ફક્ત સરેરાશ જોખમ અને સામાન્ય પરિણામ ધરાવતા લોકો માટે છે — તમારા ડોક્ટર તમારા માટે યોગ્ય સમયપત્રક નક્કી કરશે.

જોખમોનું મૂલ્યાંકન

કોલોનોસ્કોપી સામાન્ય રીતે સુરક્ષિત છે. પણ કોઈપણ પ્રક્રિયાની જેમ, તેમાં થોડું જોખમ રહેલું છે. મુખ્ય જોખમો આ છે:

- **રક્તસ્રાવ**, મોટેભાગે પોલિપ દૂર કર્યા પછી
- કોલોનની દીવાલમાં **ચીરો (પરફોરેશન)**, જે અસામાન્ય છે પણ ગંભીર છે

આ સમસ્યાઓ થોડા જ કિસ્સાઓમાં થાય છે. તમારી સંભાળ ટીમ તપાસ પહેલાં તમને ચોક્કસ જોખમો સમજાવશે, જેથી તમે જાણકાર નિર્ણય લઈ શકો.

ખર્ચ અને વીમા કવરેજ

કોલોરેક્ટલ કેન્સર સ્ક્રીનિંગ એક નિવારક સેવા છે. ઘણા આરોગ્ય પ્લાન, હેલ્થ ઇન્શ્યોરન્સ માર્કેટપ્લેસ (Health Insurance Marketplace) અને Medicare તેને આવરી લેવામાં મદદ કરવા માટે બંધાયેલા છે. એક વાત જાણવા જેવી છે: જો કોલોનોસ્કોપી બીજી પોઝિટિવ સ્ક્રીનિંગ તપાસના ફોલો-અપ તરીકે થાય, અથવા સ્ક્રીનિંગ તપાસ દરમિયાન પોલિપ દૂર કરવામાં આવે, તો કેટલીક વીમા કંપનીઓ તેને નિદાન માટેની તપાસ ગણીને અલગ રીતે બિલ કરી શકે છે.

કવરેજના નિયમો અલગ અલગ હોય છે, તેથી તપાસ પહેલાં તમારી વીમા કંપની સાથે વાત કરવી સારી છે, જેથી તમને ખબર પડે કે તમારે કેટલું ચૂકવવું પડી શકે છે.

તમારા પ્લાનને પૂછો કે સ્ક્રીનિંગ કોલોનોસ્કોપી કેવી રીતે કવર થાય છે — અને જો પોલિપ મળે તો શું બદલાય છે.

વહેલી મદદ ક્યારે લેવી

- 911 પર કોલ કરો અથવા ઇમરજન્સી વિભાગમાં જાઓ જો તપાસ પછી તમારા પેટનો દુખાવો તીવ્ર બને, અથવા ગુદામાંથી રક્તસ્ત્રાવ બંધ ન થાય, અથવા તમને બેહોશી જેવું, ચક્કર અથવા અસામાન્ય નબળાઈ લાગે.
- તરત જ તબીબી સંભાળ મેળવો (તમારી સંભાળ ટીમને કોલ કરો, અથવા જો તેમનો સંપર્ક ન થઈ શકે તો ઇમરજન્સી વિભાગમાં જાઓ) જો લોહીવાળો મળ સુધરે નહીં, અથવા તપાસ પછીના દિવસોમાં તમને તાવ આવે. NIDDK મુજબ, રક્તસ્ત્રાવ મોડેથી, 2 અઠવાડિયા સુધીમાં પણ થઈ શકે છે.
- એક-બે દિવસમાં તમારી સંભાળ ટીમને કોલ કરો જો પેટ ફૂલવું અને ગેસ ઓછા ન થયા હોય, અથવા આડઅસરોને કારણે તમે તમારી એપોઇન્ટમેન્ટ પહેલાં આંતરડા સાફ કરવાની તૈયારી પૂરી ન કરી શકો.

સ્ત્રોતો: [NIDDK — કોલોનોસ્કોપી](https://niddk.nih.gov/health-information/diagnostic-tests/colonoscopy) (niddk.nih.gov/health-information/diagnostic-tests/colonoscopy); [NCI — કોલોરેક્ટલ કેન્સર અને પોલિપ શોધવા માટેની સ્ક્રીનિંગ તપાસો](https://cancer.gov/types/colorectal/screening-fact-sheet) (cancer.gov/types/colorectal/screening-fact-sheet).

વિશ્વસનીય સ્રોત પર આધારિત

આ National Cancer Institute પર આધારિત શૈક્ષણિક સામગ્રીનો સરળ ભાષામાં અનુવાદ છે. સંપૂર્ણ અને અદ્યતન માહિતી માટે કૃપા કરીને મૂળ સ્રોત વાંચો. ફક્ત શૈક્ષણિક માહિતી — તબીબી સલાહ નથી. હંમેશા તમારી પોતાની કેર ટીમ સાથે વાત કરો.

National Cancer Institute: cancer.gov/types/colorectal/screening-fact-sheet

અપડેટ કર્યું: 2026-09-29

તમને મફત દુભાષિયો મેળવવાનો અધિકાર છે. યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં જે હોસ્પિટલો અને ક્લિનિકો ફેડરલ ભંડોળ મેળવે છે, તેમણે તમને કોઈ ખર્ચ વિના લાયક દુભાષિયો આપવો જ પડે છે. તમે રિસોર્સન પર અથવા તમારી એપોઇન્ટમેન્ટ પહેલાં દુભાષિયો માંગી શકો છો. તમારા માટે ભાષાંતર કરવા તમારે પરિવારના સભ્ય કે બાળકને સાથે લાવવાની જરૂર નથી.

ઓનલાઇન: cancerexplained.org/languages/gu/colonoscopy

cancerexplained.org પરના અંગ્રેજી લેખમાંથી અનુવાદિત. સ્રોત સાથે ચકાસાયેલું સંસ્કરણ અંગ્રેજી સંસ્કરણ છે.

Educational information only, not medical advice. An AI-assisted editorial system helped prepare this page. No named medical reviewer has reviewed it unless one is listed.

કોઈ ફેરફાર વિના મફતમાં છાપી, નકલ કરી અને શેર કરી શકાય છે. પરવાનગીની જરૂર નથી. કૃપા કરીને તબીબી સામગ્રીમાં ફેરફાર કરશો નહીં. સંદર્ભ: cancerexplained.org. શૈક્ષણિક માહિતી, તબીબી સલાહ નથી.